

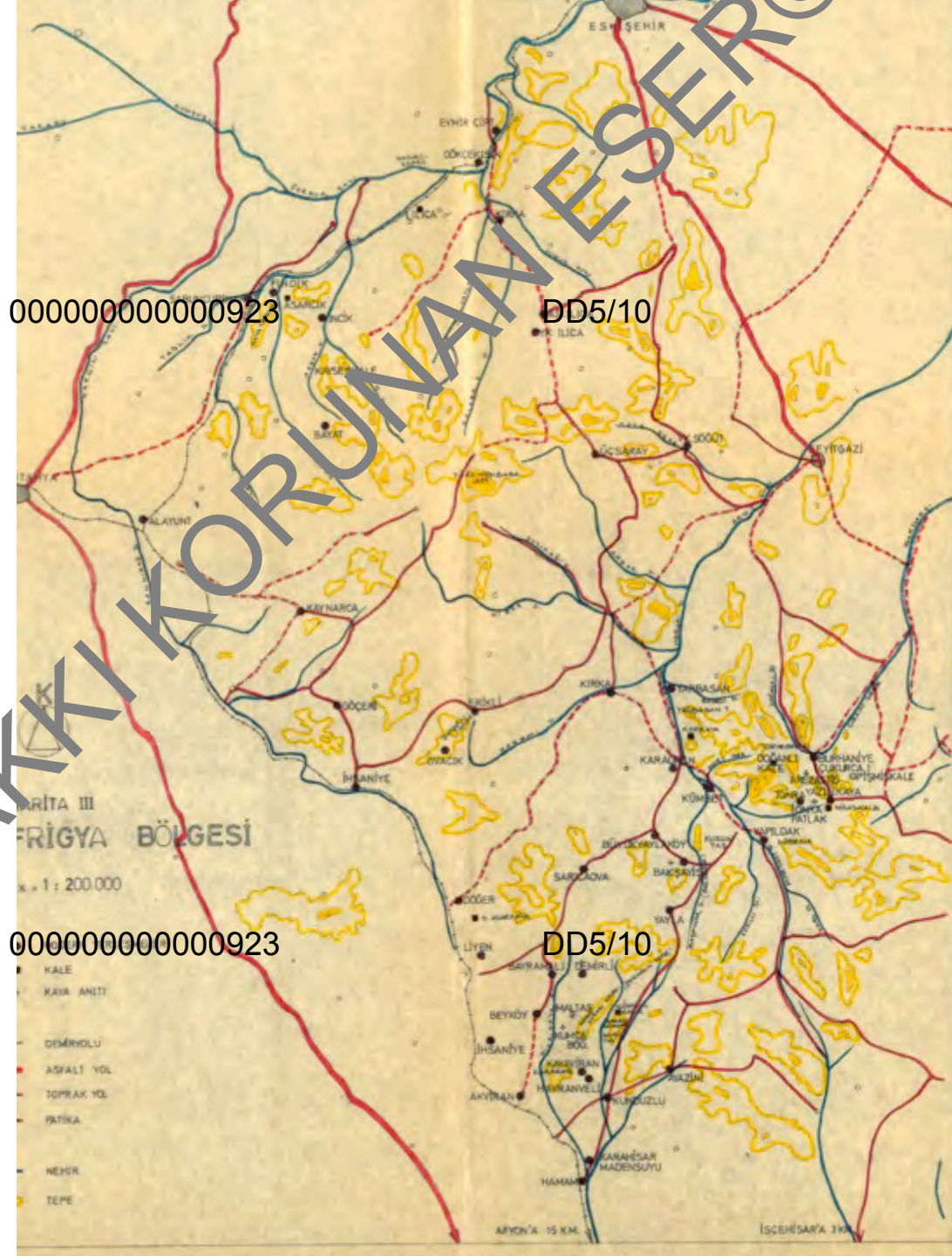
Dağlık Frigya Bölgesi'ndeki kale tipi yerleşmeler ve bu yerleşmelerin çevresinde yer alan **kaya anıtları** ise Frigler'in geride bıraktığı en önemli mimari yapılardır. Bunlar, Frigler'in ulaştığı yüksek düzeydeki taş ve kaya işçiliğinin somut belgelerini oluşturmaktadır. Yukarı Sakarya Vadisi'nde Eskişehir, Afyonkarahisar ve Kütahya illeri arasında uzanan Dağlık Frigya Bölgesi, Frigler'in tarihleri boyunca siyasi ve kültürel açıdan en güçlü ve etkili oldukları kesimdir. Bölgenin özellikle savunmaya yönelik iskan tipine olanak sağlayan fiziki çevresi, vadilerin tabanını kaplayan alüvyonlu topraklar, zengin ormanlar ve tarımın can damarı olan akarsular nedeniyle burası Frigler için ideal bir yerleşim alanı olmuştur.

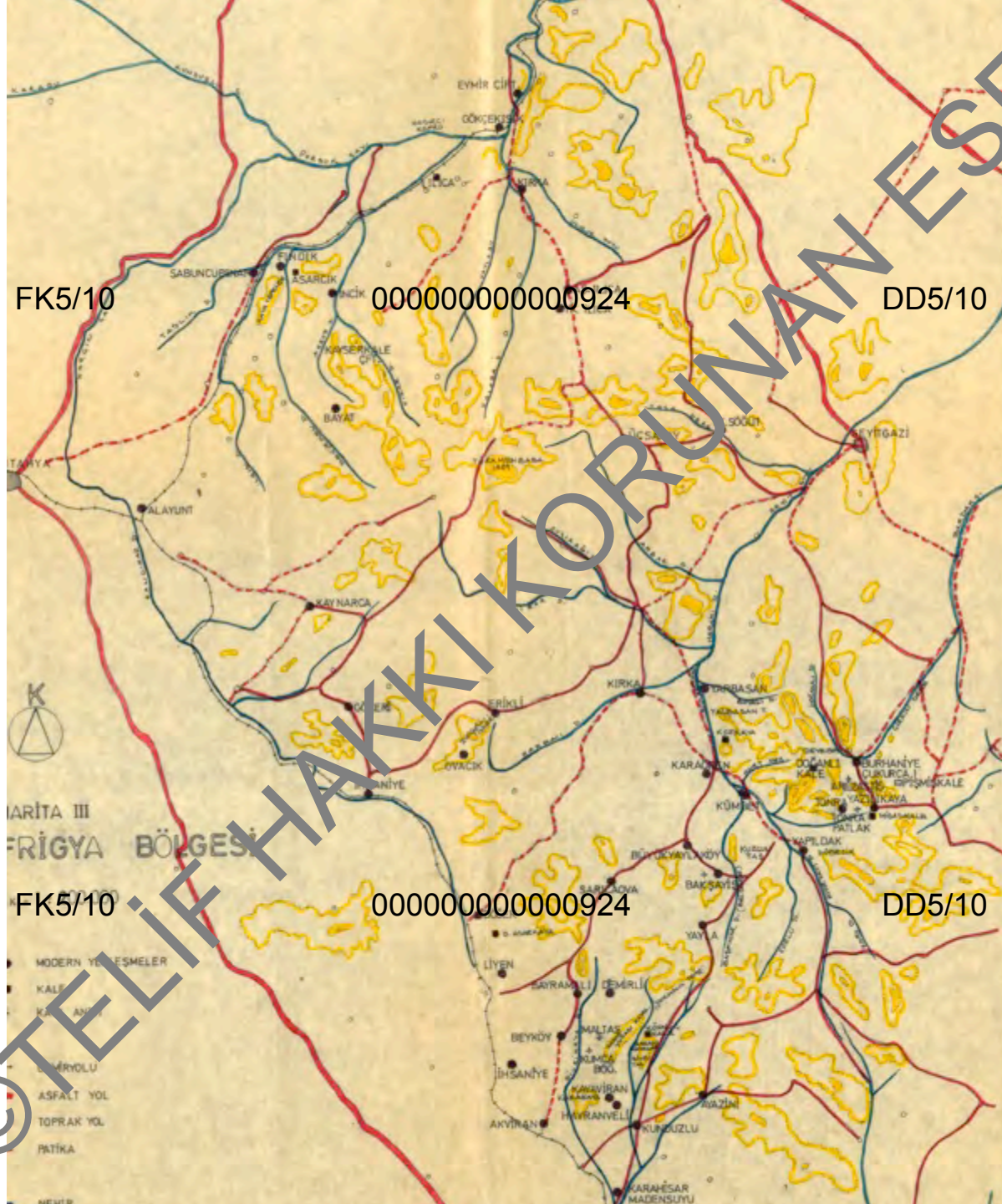
Büyük bir bölümü bugün Eskişehir il sınırları içinde kalan bölgede MÖ 8. yüzyıl ile MÖ 6. yüzyılın ilk yarısı içinde birçok Frig kalesi kurulmuştur. Ayrıca, Frigler bu topraklarda adeta tek tanrı gibi taptıkları Ana Tanrıçaları **Matar Kubileya** için göz alabildiğince uzanan doğayı sayısız denebilecek ama hep berekete, bolluğa yönelik eylemler için gizemli kült anıtlarıyla donatmıştır.

Eski Frigçe yazıtlar ve Frig sanat eserleri, **Matar** yani Ana olarak bilinen tanrıçanın, Frig halkının ana tanrıçası olduğunu ortaya koymaktadır. Yazıtlarda "**Matar Areyastin**" veya "Matar kubileya/ kubeleya" olarak da geçen bu tanrıça, Frig sanatında ikonografik olarak betimlenen tek tanrıçadır. Bu durum Ana'nın tartışmasız en büyük ilahesi, tek tanrı olarak kutsandığını gösterir. O, insanoğlunun yaşam kaynağı, doğanın, doğurganlığın, bereketin kendisidir. Frig Vadileri'ndeki anıtsal ya da küçük ölçekli kült anıtları, doğayı tüm canlılığı ile simgeleyen Ana Tanrıça Matar Kubileya'ya duyulan derin saygı ve bağlılığın en güzel kanıtlarıdır. Otantik Frig dini tapınımlarının somut tanıklarını oluşturan bu anıtlar, ana kayaya oyulmuş fasadlar, akarlar ve nişlerden oluşur. Bu anıtlar, tanrıçanın karakteri gereği çoğunlukla yerleşmelerin dışında ormanlık, ıssız ve gizemli doğanın ortasındaki kayalık alanlarda yer alır. Aslında, Matar Kubileya kültüründe, gök kubbenin altındaki uçsuz bucaksız doğa, bütünüyle tanrıçanın tapınağıdır. Sonraları tanrıça, mimari bir yapıya dönüştürülen kayaların içinde yaşamaya devam etmiştir. Sembolik kapı, her an tanrıçanın varlığını hissettirir. Kapı bir gün açılacak ve tanrıça kayaların derinliklerinden görünecektir inananlara...

Dağlık Frigya Bölgesi'ndeki kale tipi yerleşmeler ve bu yerleşmelerin çevresinde yer alan **kaya anıtları** ise Frigler'in geride bıraktığı en önemli mimari yapılarıdır. Bunlar, Frigler'in ulaştığı yüksek düzeydeki taş ve kaya işçiliğinin somut belgelerini oluşturmaktadır. Yukarı Sakarya Vadisi'nde Eskişehir, Afyonkarahisar ve Kütahya illeri arasında uzanan **Dağlık Frigya Bölgesi**, Frigler'in tarihleri boyunca siyasi ve kültürel açıdan en güçlü ve etkili

FK5/10

000000000000925

DD5/10

FK5/10

000000000000925

DD5/10

Könnüş-Yılandaş

Könnüş Vadisi,
Yılandaş Kaya Mezarları

Köhnüş Vadisi
Aslantaş Kayı Mezarı

FK5/10

000000000000926

DD5/10

Köhnüş-Aslantaş

FK5/10

000000000000926

DD5/10

Aslankaya

FK5/10

000000000000927

DD5/10

FK5/10

000000000000927

DD5/10

FK5/10

000000000000928

DD5/10

FK5/10

000000000000928

DD5/10

FK5/10

000000000000929

DD5/10

FK5/10

000000000000929

DD5/10

Yazılıkaya-Bitmemiş anıt

FK5/10

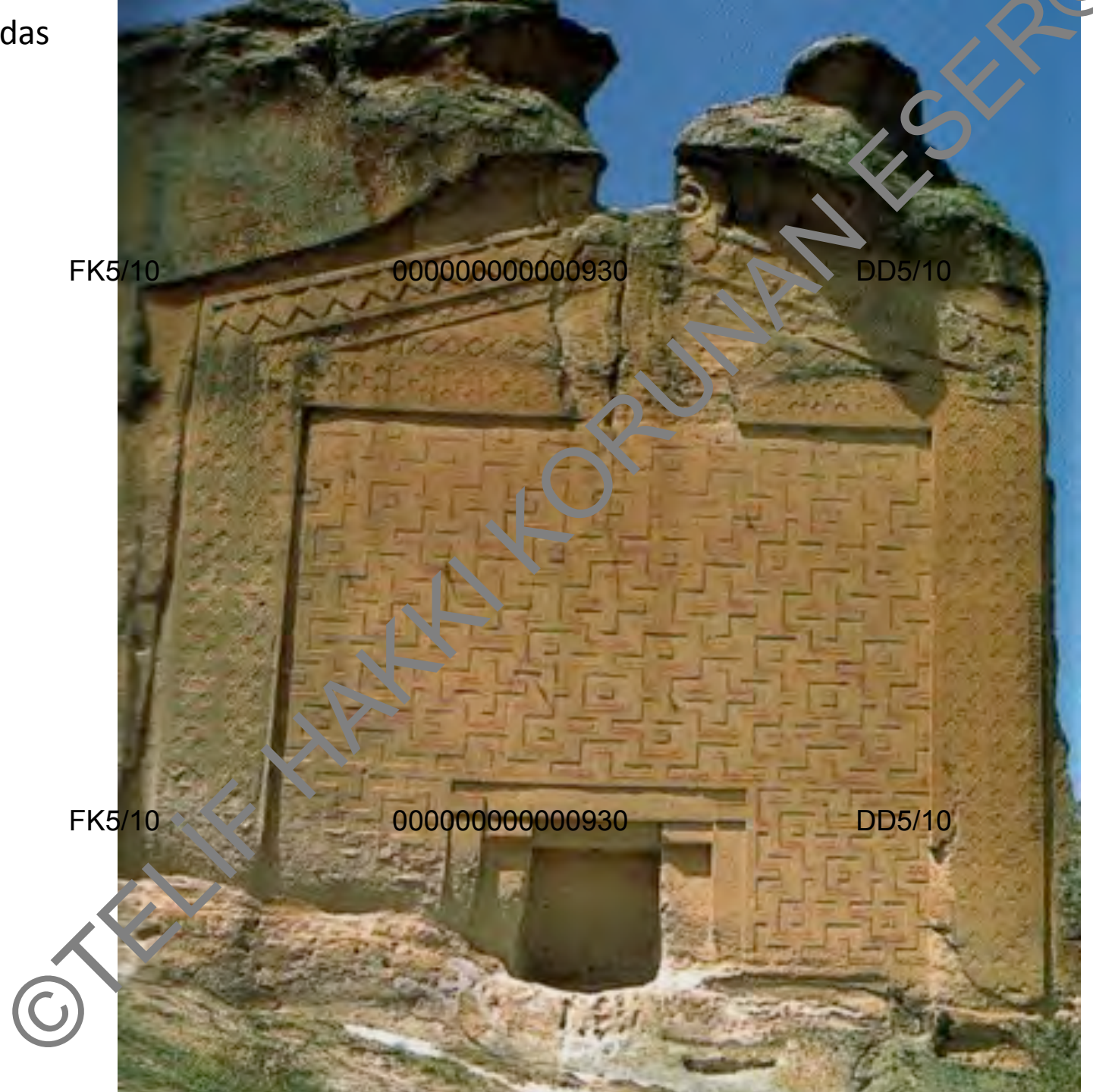
0000000000000930

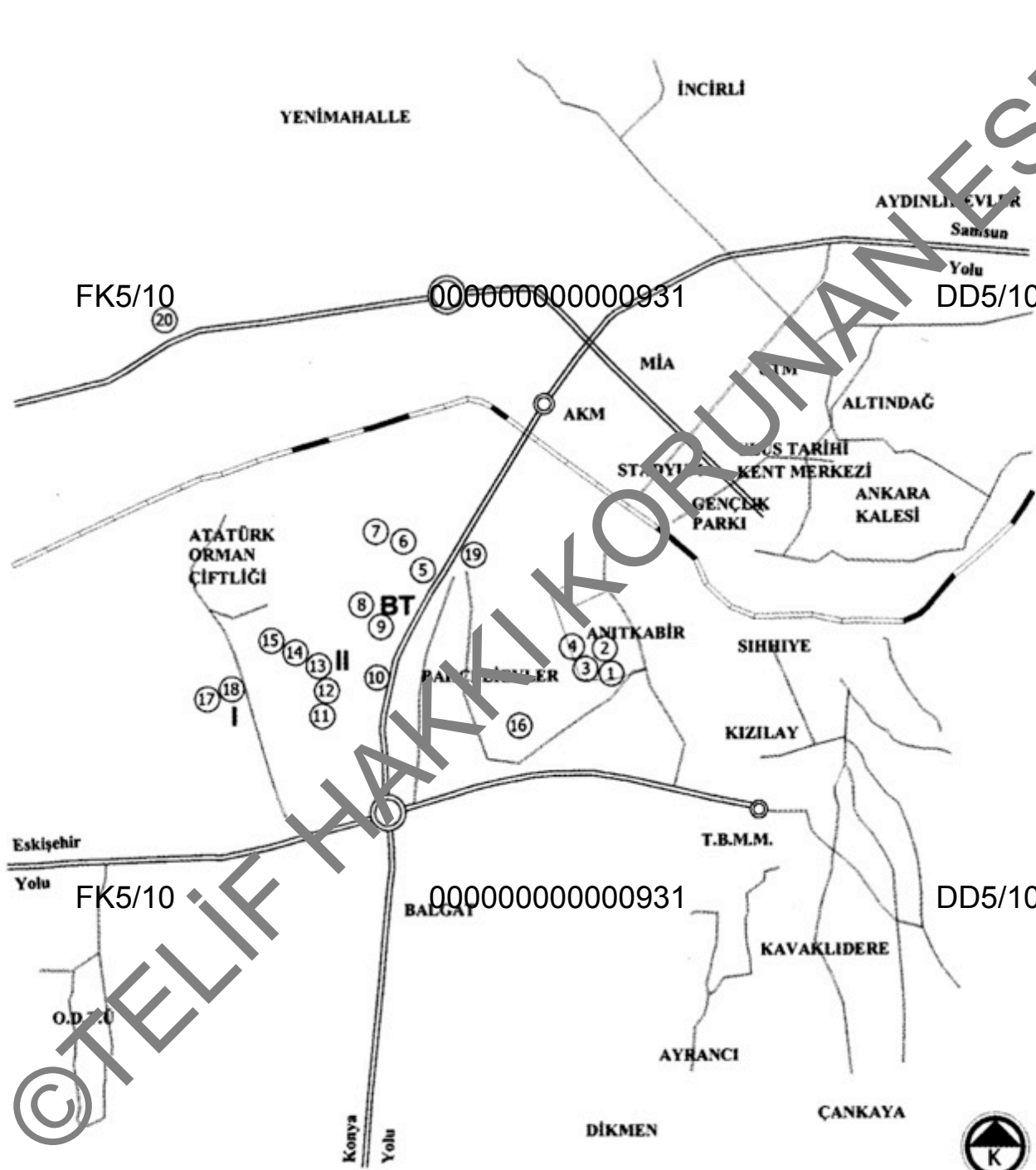
DD5/10

FK5/10

0000000000000930

DD5/10

FK5/10

000000000000932

DD5/10

FK5/10

000000000000932

DD5/10

Kazım Karabekir Caddesi

Çim Sokak
Zeytin Sokak
Devrez S...

2.4 m

© 2008 Tele Atlas
Image © 2008 DigitalGlobe
© 2008 Basarsoft
Streaming ||||| 100%

© 2006
Google

Pointer 39°56'37.54" N 32°50'25.53" E elev 849 m

Eye alt 1.60 km

FK5/10

000000000000933

DD5/10

FK5/10

000000000000933

DD5/10

Gülrik Caddesi

Alparslan Türkeş Caddesi

Turgut Özal Bulvarı

Misket Sokak

Meriç Sokak

Mavna Sokak

Kırım Caddesi

Bişkek Caddesi

© 2008 Tele Atlas
Image © 2008 DigitalGlobe
© 2008 Basarsoft
Streaming 100%

© 2006 Google

Pointer 39°55'46.08" N 32°48'57.23" E elev 885 m

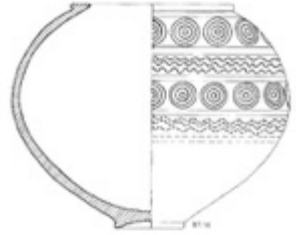
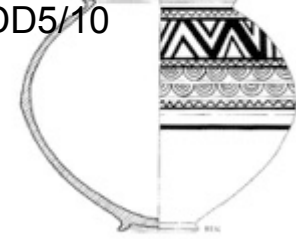
Eye alt 1.56 km

Büyük Tümülüs. Ankara
The Great Tumulus. Ankara

DD5/10

Büyük Tümülüs'ten bezemeli
çömlekler
Ornamented pottery from the Great
Tumulus

DD5/10

Büyük Tümülüs'ten tunç omphaloslu
Bowl with amphalos from the Great
Tumulus

FK5/10

000000000000935

DD5/10

FK5/10

000000000000935

DD5/10

Doktor Süleyman F

© TELİF HAKKI KORUMAN ESERİ

FK5/10

000000000000936

DD5/10

FK5/10

000000000000936

DD5/10

Söğütler Caddesi

32. Sokak

31. Sokak

26. Sokak

30. Sokak

29. Sokak

24. Sokak

1. Sokak

23. Sokak

22. Sokak

Stirihisar Yolu

© 2008 Tele Atlas
© 2008 Basarsoft

Image © 2008 DigitalGlobe
Streaming 100%

Google

Eye alt 1.97 km

Pointer 39°55'30.16" N 32°47'46.71" E elev 863 m

FK5/10

000000000000937

DD5/10

ODTÜ Tümlüs II. Plan
METU Tumulus II. Plan

ODTÜ Tümlüs II
METU Tumulus II

FK5/10

000000000000937

DD5/10

©

TEKNIK

HAKKI

KORUNAN

ESER

©

TEKNIK

HAKKI

©

FK4/10

000000000000938

DD5/10

000000000000938

FK5/10

DD5/10

Mebusevleri

315

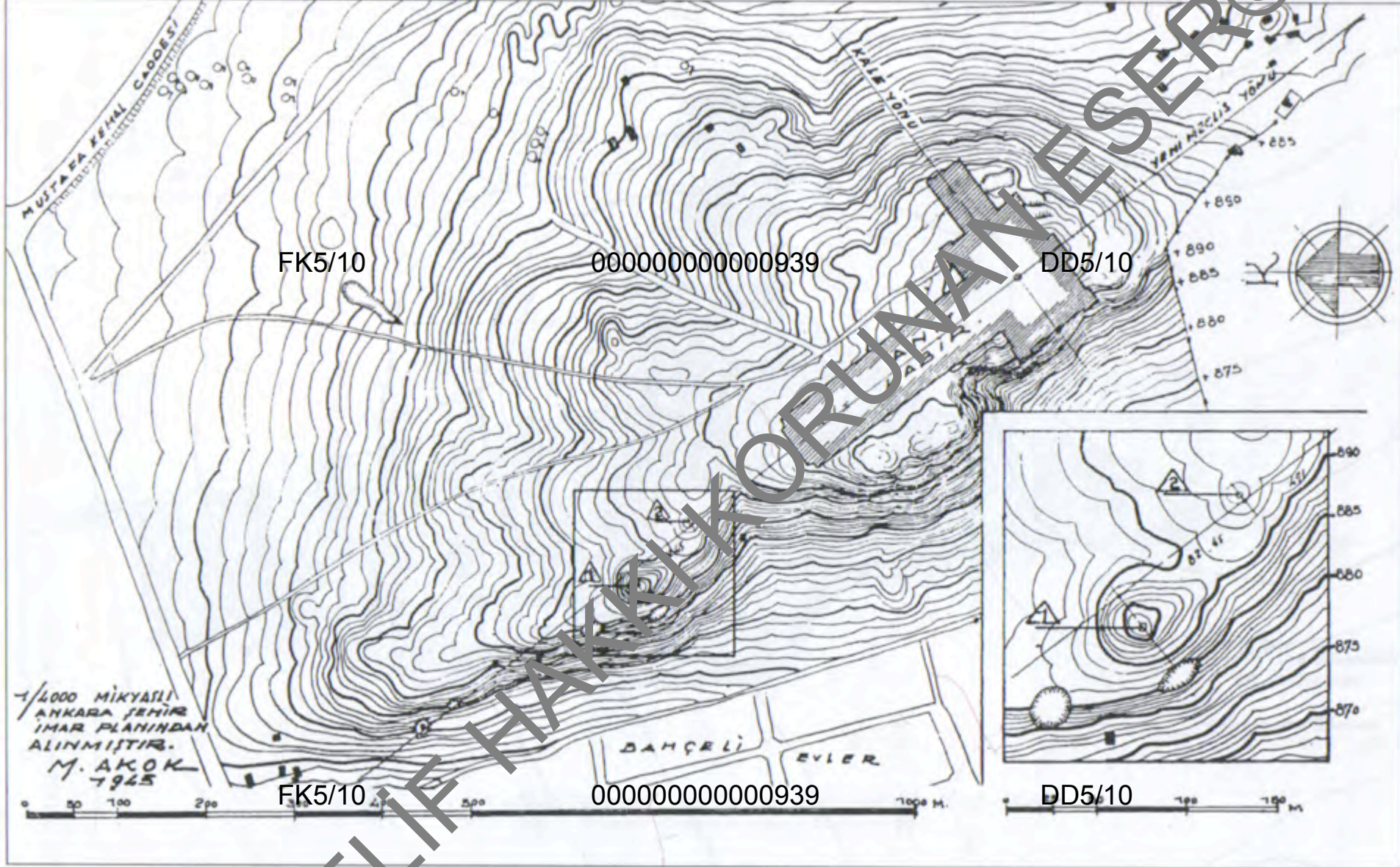
Pointer 39°55'35.18" N 32°50'16.99" E elev 906 m

© 2008 Tele Atlas
Image © 2008 DigitalGlobe
© 2008 Basarsoft

Streaming 100%

© 2006 Google™

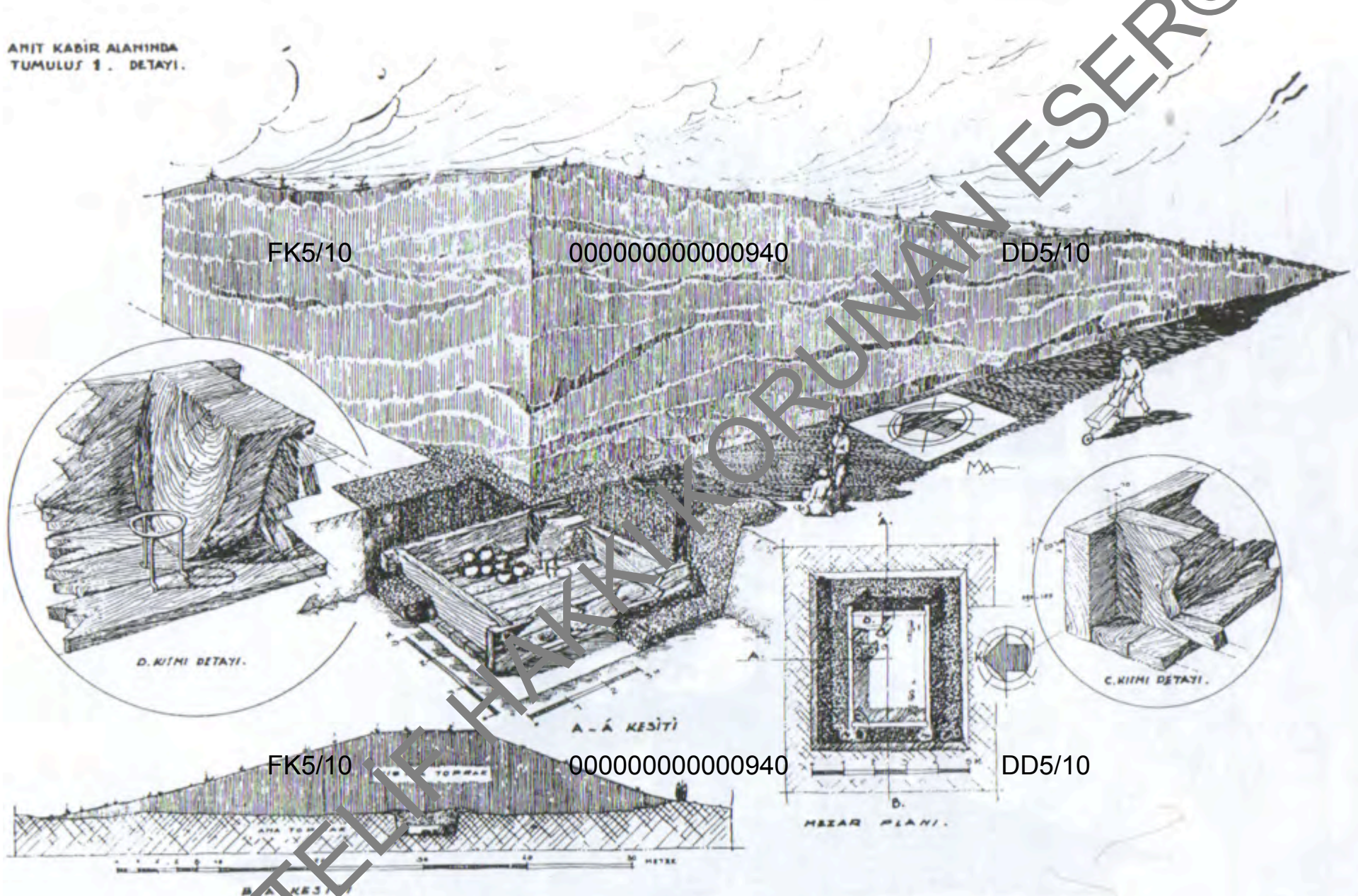
Eye alt 2.00 km

Ankara Anıtkabir Alanında Kazılan Phryg Tümlüslerinin Vaziyet Planı
(T. Özgüç; Anıtkabir Tümlüsleri Kazısı, Belleten XI. Ankara 1946).

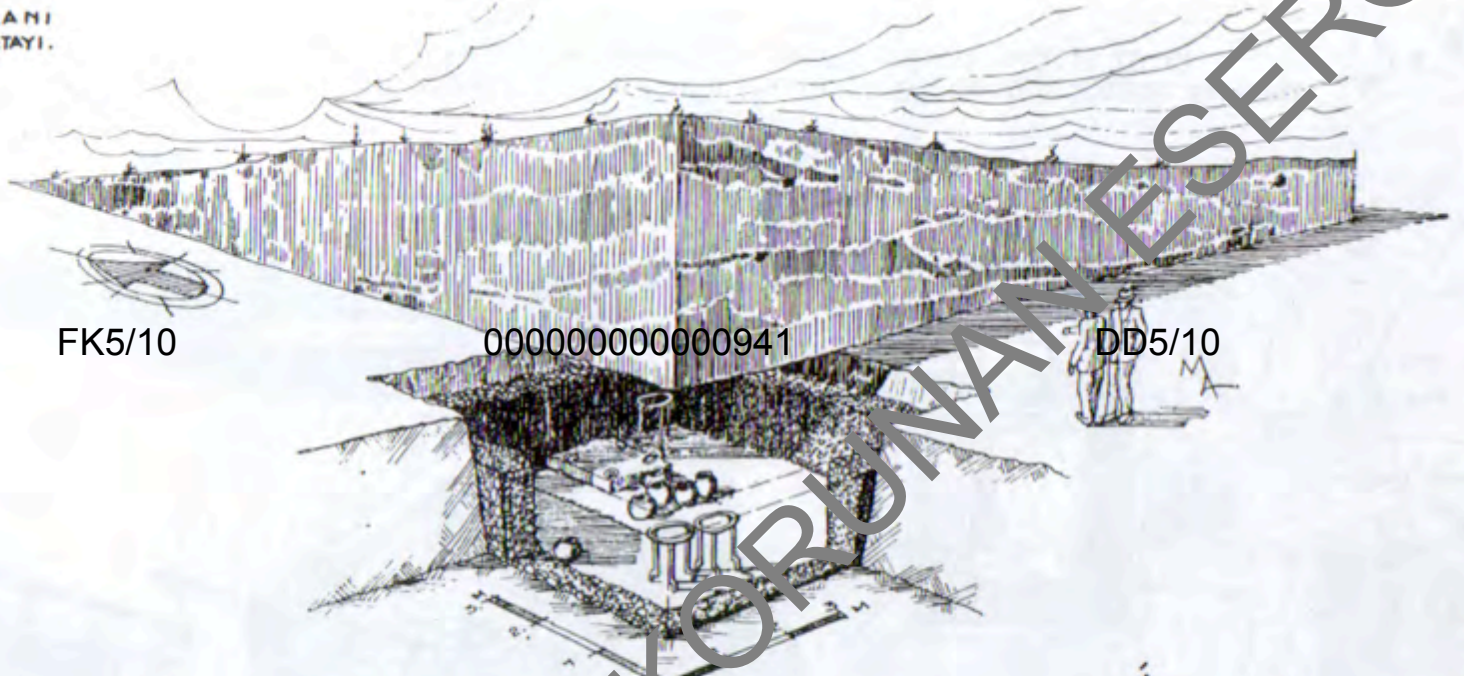
©

ANIT KABİR ALANINDA
TUMULUS 1. DETAYI.

© Ankara Anıtkabir Alanında Kazılan Phryg Tümulüsü I'nin Ayrıntılı Plân ve Kesitleri
(T. Özgüç, Anıtkabir Tümulüsleri Kazısı; Belleten XI, Ankara 1946).

ANIT KABİR ALANI
TUMULUS 2. DETAYI.

FK5/10

000000000000941

DD5/10

A. KESİTİ

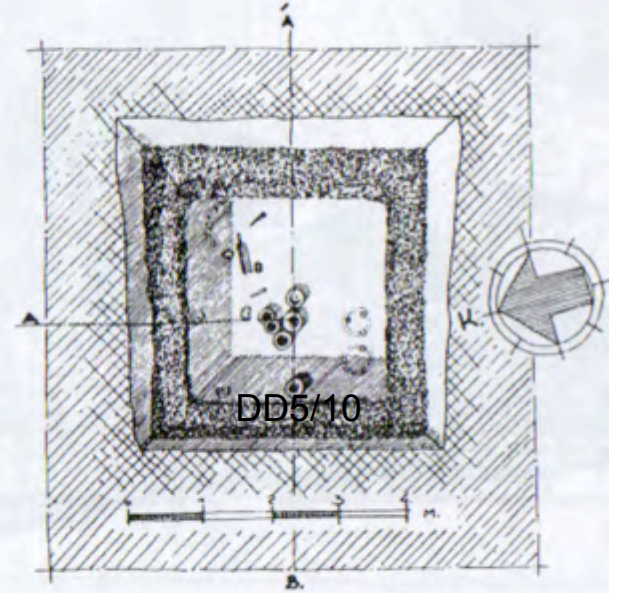

FK5/10

000000000000941

DD5/10

A.-B. KESİTİ

MEZAR ODASI PLANI

Ankara Anıtkabir Alanında Kazılan Tümülüs 2'nin Ayrıntılı Plân ve Kesitleri
(T. Özgüç, Anıtkabir Tümülüsleri Kazısı; Belleten XI, Ankara 1046).

10. Sokak
9. Sokak
3. Cadde
13. Sokak
4. Cadde
20. Sokak
5. Sokak
3. Sokak
4. Sokak

FK5/10

FK5/10

000000000000942

000000000000942

DD5/10

DD5/10

1. Cadde

8. S. Ka

Ankara-İstanbul Otoyolu

25 Mart

345 m

© 2008 Tele Atlas
Image © 2008 DigitalGlobe
© 2008 Basarsoft

© 2008 Google

Pointer 39°57'10.76" N 32°47'27.61" E elev 842 m

Streaming 100%

Eye alt 2.05 km

Bahçelievler

FK5/10

000000000000943

FK5/10

000000000000943

Ankara-Bahçelievler
1.75 m

Etlik

DD5/10

DD5/10

Ana Tanrıça Mater Kabartması (Etlik Kabartması)
Anadolu
Gen: 15.4 cm. Yük: 44.4 cm. | Der: 48 cm.
Anadolu Medeniyetleri Müzesi
Env. No: 29.1.88

Boğazköy
1.34 m
MÖ. 6. yy. ortaları

FK5/10

000000000000944

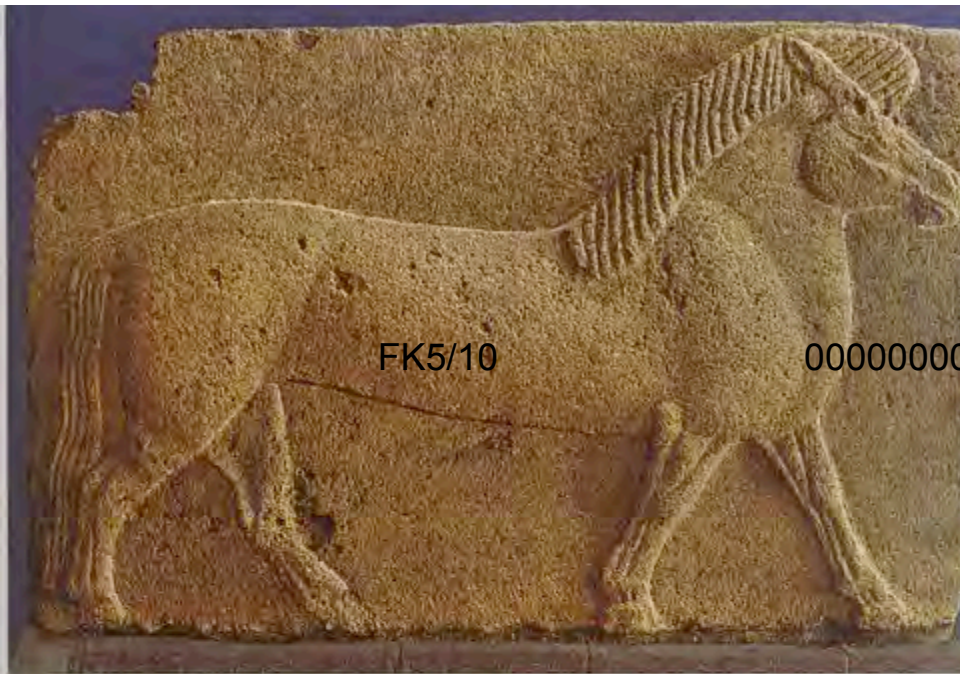
DD5/10

FK5/10

000000000000944

DD5/10

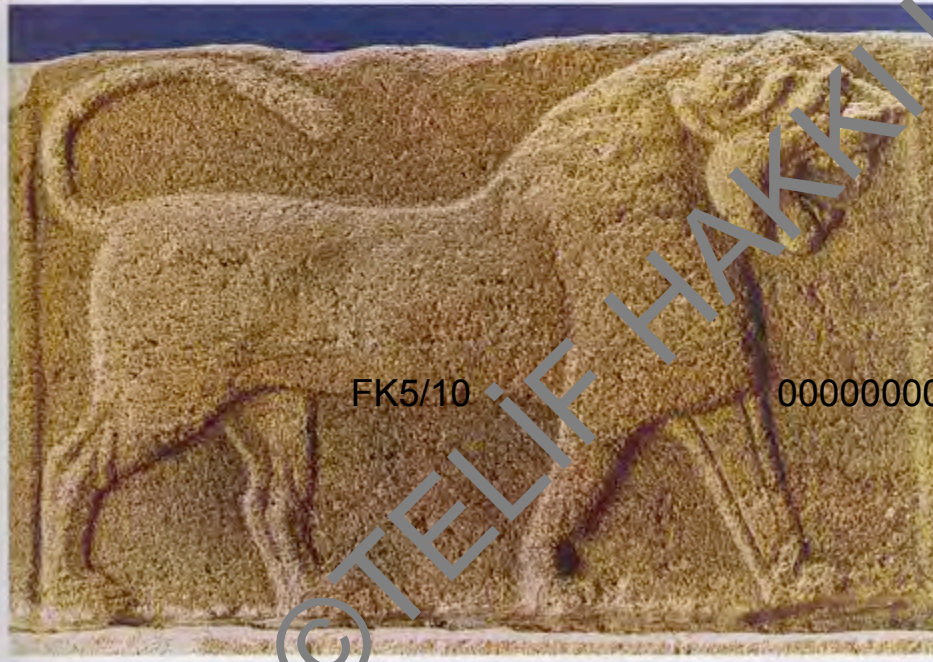

FK5/10

000000000000945

DD5/10

FK5/10

000000000000945

DD5/10

Ankara Anadolu Medeniyetleri Müzesi'ndeki Phryg taş kabartmaları (AMM. 187)

- a) At kabartması (andezit) Yük. 110 cm. Ankara'da bulundu (M.Ö. 7 y.yıl).
b) Aslan kabartması (andezit) Yük. 110 cm. Ankara'da bulundu (M.Ö. 7. y.yıl).

- Ankara Anadolu Medeniyetleri Müzesi'ndeki Phryg taş kabartmaları
a) Bir Grifon kabartması, Yük. 98 cm. Gazi Orman Çiftliğinde bulundu.
b) Bir Boğa kabartması. Yük. 104 cm. Ankara'da bulundu. M.Ö. 7. y.yıl (AMM. 188).

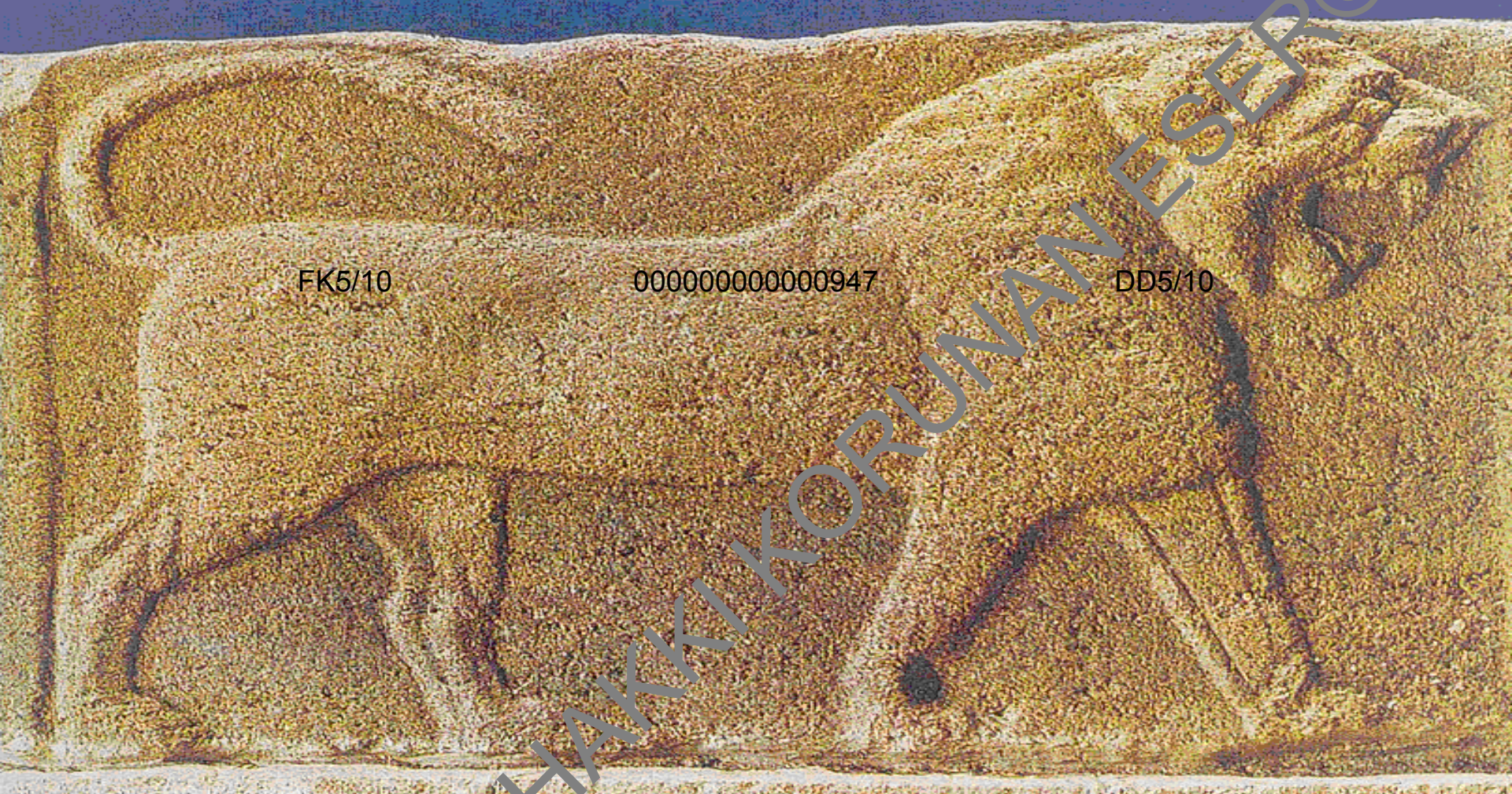
ANKARA KABARTMALARI

Frigya'da hemen hemen hiç bilinmeyen yapısal yontu sanatının en değerli belgelerinden biri de on iki kabartmadır. Bu kabartmalar kızıl renkli Ankara taşından yapılmıştır

Ölçüleri birbirine çok yakın olmasına rağmen bazı farklılıklar göstermektedir. Üzerlerindeki kenet boyukları da farklı derinlik, en ve boydadır. Stil yönünden benzerlikleri, taş cinsinin aynı oluşu ve ölçülerinin birbirine yakınlığı, kabartmaların bir yapıya ait ortostatlar olabileceğini düşündürür. Bu düşünceden yola çıkarak bilim adamları bu kabartmaların ait olabileceği bazı yerleşim yerlerini örnek vermişlerdir. Kurt Bittel; kabartmaların kale ve çevresine ait olabileceğini düşünmüştür H.Güterbock; Eti Müzesi Kılavuzunda, Atatürk Dıman Çiftliği Fidanlığı'nı böyle bir yapının yeri olabileceğini belirtir. Bu düşüncesinin nedeni ,kabartmaların çoğunun bu alanda bulunmuş olmasıdır.

Prof.Dr.Tahsin Özgüç ise buna karşı çıkar ve bu yapının yeri olarak Çankırı Kapı höyüğü ile Augustus tapınağı arasında bir yer olabileceğini dile getirir.

Bu eserlerin topluca fotoğraf ve kataloglarının yayınlandığı tek yayın (8 adedi) 1946 Müze kataloğudur. 1968 ve 1969 yıllarında iki kabartma (Kybele kabartmaları) daha bulunmuştur

FK5/10

000000000000947

DD5/10

FK5/10

000000000000947

DD5/10

© TELİF HAKKI KORUNAN ESER

FK5/10

000000000000948

DD5/10

FK5/10

000000000000948

DD5/10

©

TELİF HAKKI KORUNAN ESER

FK5/10

000000000000949

DD5/10

Bu kabartmaların incelenmesi sonucu Kybele'nin at, boğa pars, arslan gibi hayvanlar ve grifon, sfenks gibi mitolojik yaratıklarla olan ilişkisi anlaşılmaktadır.

Stil olarak Arami etkisindedir. Bunlar, tümülüs tipi mezarların önüne anıt, sunak, sütun ve sembolik kapı gibi yapıların yapılabileceğine kanıt oluşturmaktadır ve 8. yy 'a tarihlenir.

FK5/10

000000000000949

DD5/10

©

•Kalaba Arslanı

FK5/10

000000000000950

DD5/10

Buluntu yeri: Kalaba köyü

FK5/10

000000000000950

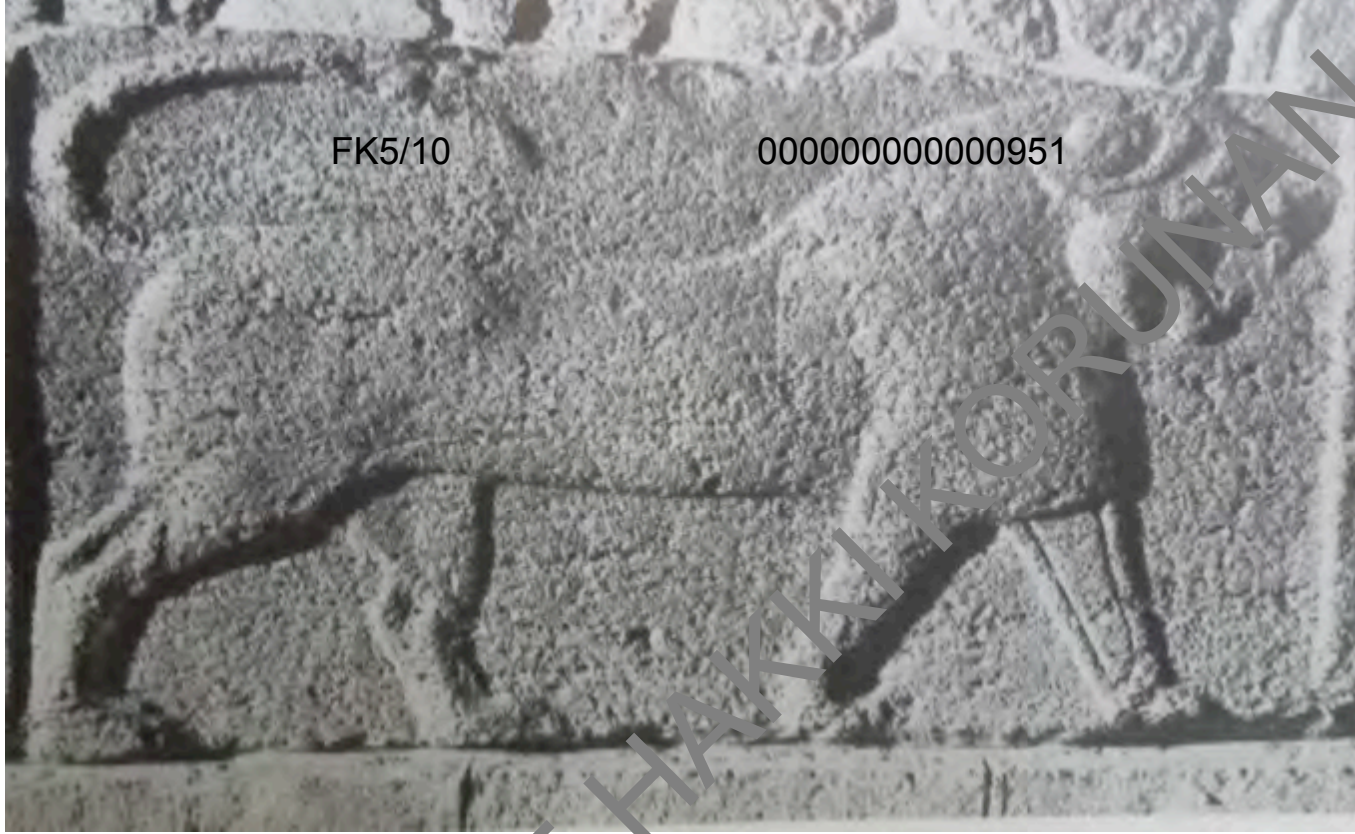
DD5/10

Gen:146 cm

Yük:93.5 cm

Derinlik:35 cm

Etimesut Arslanı

FK5/10

000000000000951

DD5/10

FK5/10

000000000000951

DD5/10

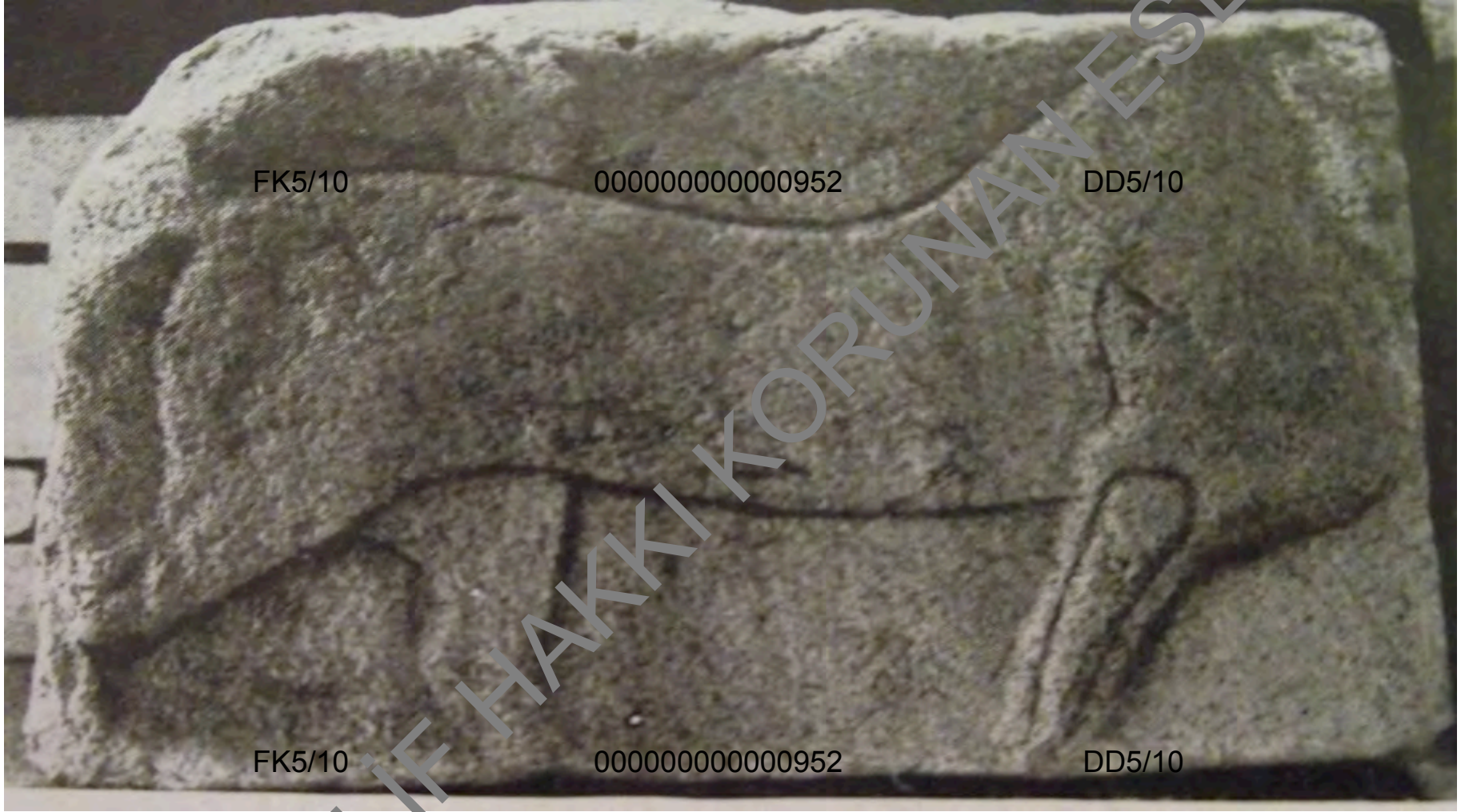
Buluntu yeri:Emersiz çiftliği

Gen:195 cm

Yük:90 cm

Derinlik:31 cm

Yalincak Arslanı

Buluntu yeri:Yalincak ODTÜ içinde

Gen:120 cm

Yük:83 cm

Derinlik.35 cm

Sfenks Kabartması

FK5/10

000000000000953

DD5/10

FK5/10

000000000000953

DD5/10

Buluntu yeri:Ahiyakup

Gen:157 cm

Yük:83 cm

Kalınlık:50 cm

Fidanlık Grifonu

FK5/10

000000000000954

DD5/10

FK5/10

000000000000954

DD5/10

Buluntu yeri: Atatürk Orman Fidanlığı

Gen: 150 cm

Yük: 100 cm

Derinlik: 35 cm

Fidanlık Boğa Kabartması

FK5/10

000000000000955

DD5/10

FK5/10

000000000000955

DD5/10

Gen:160 cm

Yük:103 cm

Kalınlık:42 cm

At Kabartması

FK5/10

000000000000956

DD5/10

FK5/10

000000000000956

DD5/10

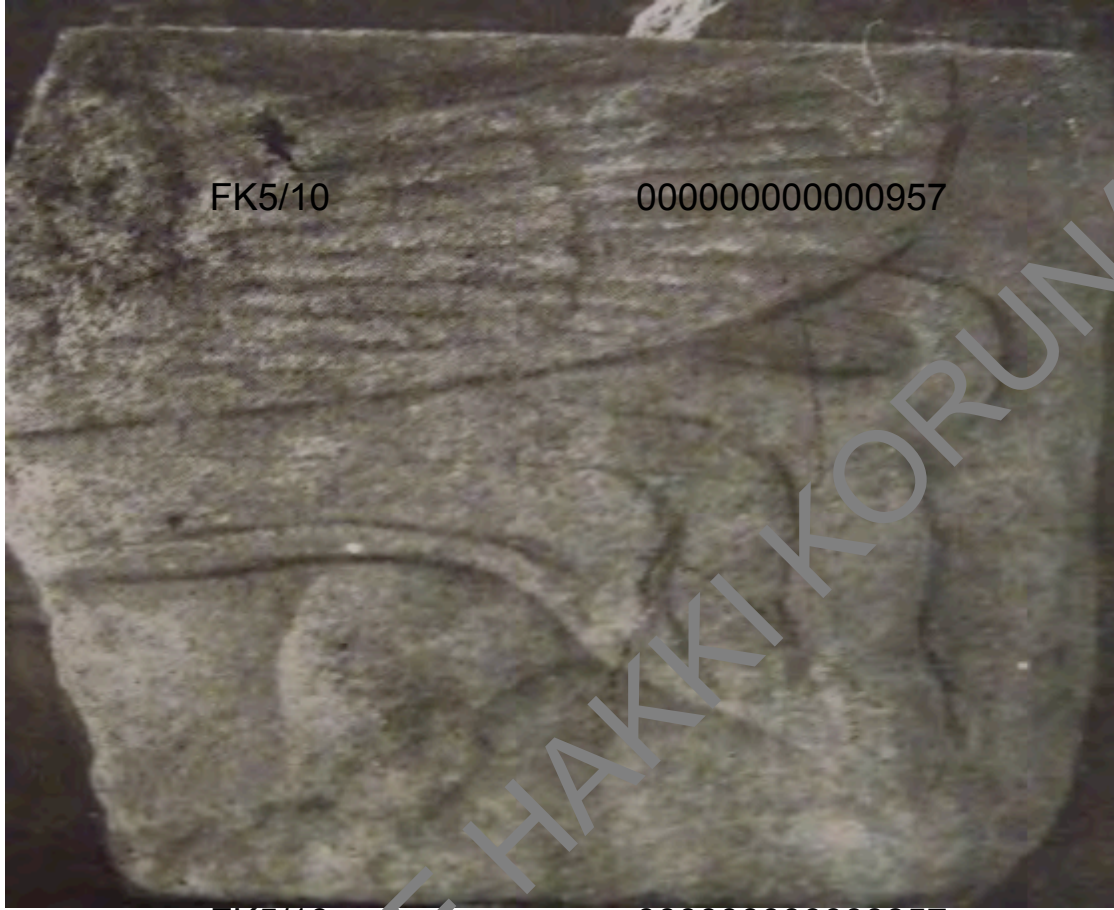
Buluntu yeri: Küçükevler Anıteveler

Gen: 159 cm

Yük: 102 cm

Derinlik: 28 cm

Yarım Grifon veya Sfenks

FK5/10

000000000000957

DD5/10

FK5/10

000000000000957

DD5/10

Buluntu yeri:Ankara Kalesi Batı Yamacı

Gen:76 cm

Yük:102 cm

Derinlik:39 cm

- Yayınlanmamış olan 3 kabartma:
Yarım Arslan Kabartması
Yük:96 cm
Derinlik:25 cm

- Grifon 'lu Kybele Kabartması
Naikos içinde durmaktadır.

- Grifon Kabartması
Gen:157 cm
Yük:103 cm
Derinlik:46 cm

FK5/10

000000000000958

DD5/10

FK5/10

000000000000958

DD5/10

© TELİF HAKKI KORUNAN ESER

Kaynakça

- H.G. Güterbock, 1946, ^{FK5/10} ⁰⁰⁰⁰⁰⁰⁰⁰⁰⁰⁰⁰⁹⁵⁹ ^{DD5/10} **“Ankara Bedesteninde bulunan Eti Müzesi Büyük Salonunun Kılavuzu.”**, Çev: N.Özgüç, Milli Eğitim Basımevi, istanbul
- **Anadolu Uygarlıkları : Görsel Anadolu tarihi ansiklopedis**
- **S.Buluç,1969,“Ankara Kabartmaları.”**, 9.Türk Tarih Kongresi

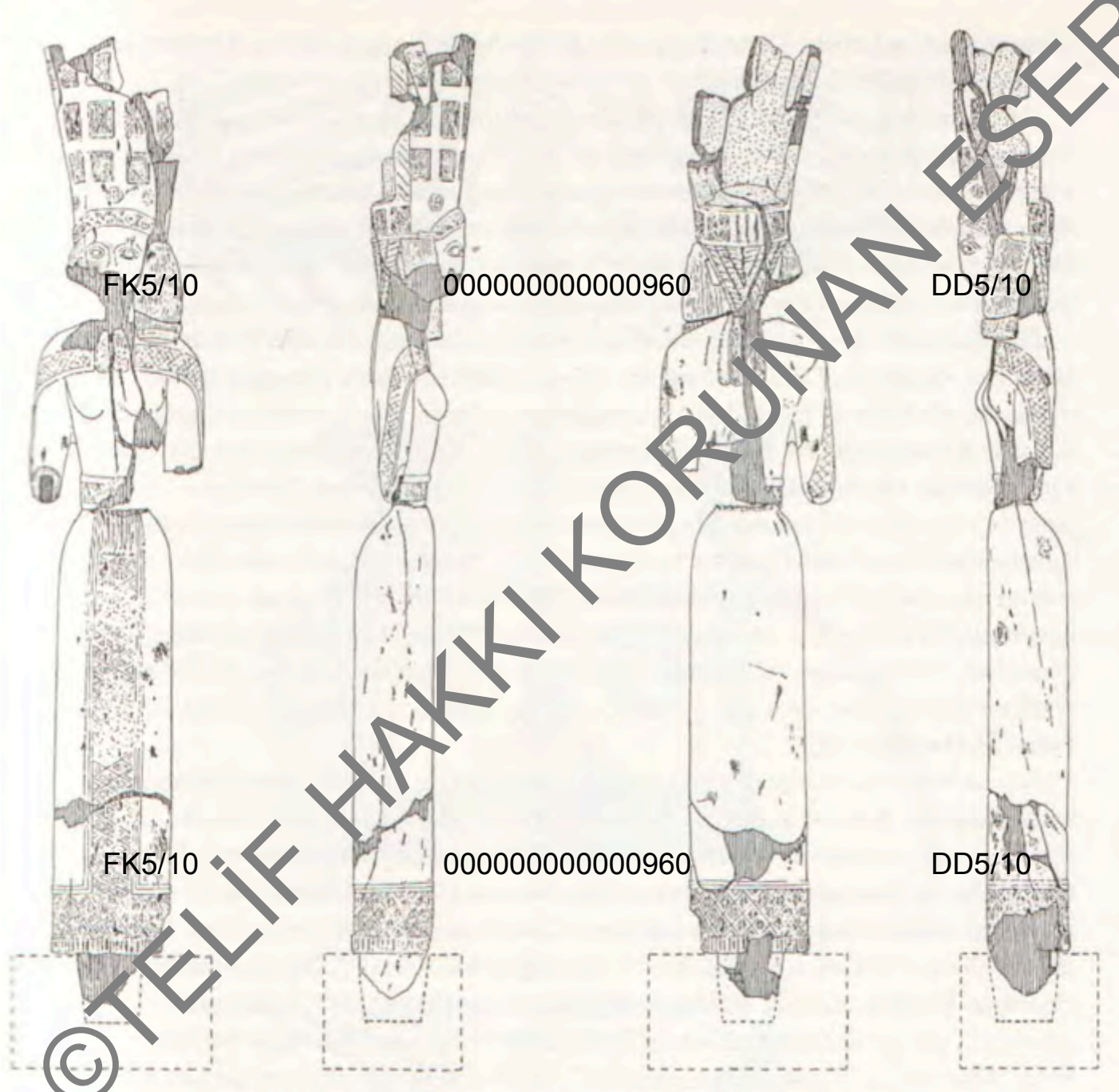
FK5/10

000000000000959

DD5/10

© TELİF HAKKI KORUNAN ESER

FK5/10

000000000000960

DD5/10

FK5/10

000000000000960

DD5/10

Abb. 13. Griechische Holzstatuette aus dem Heraion von Samos

FK5/10

000000000000961

DD5/10

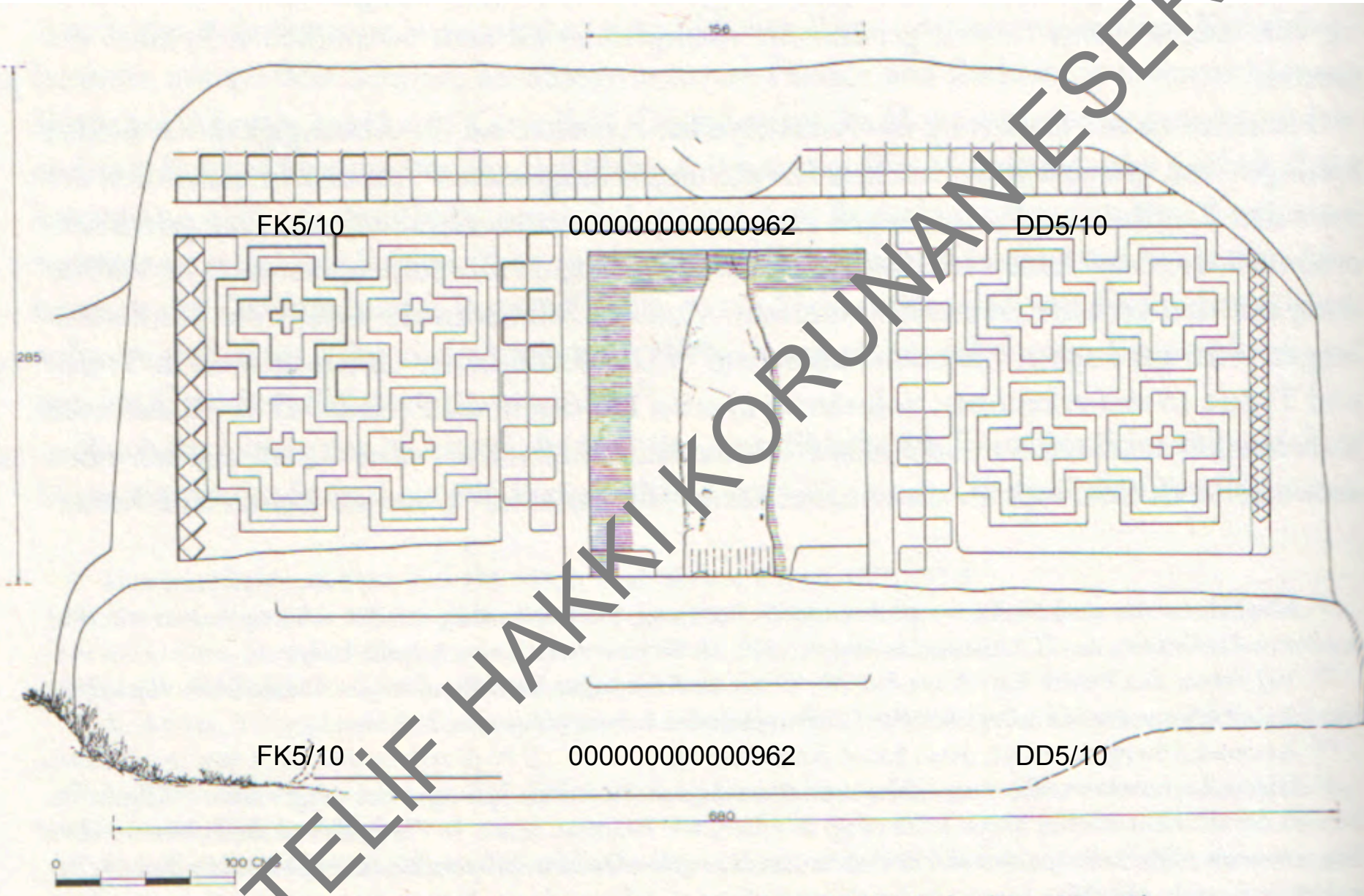

FK5/10

000000000000961

DD5/10

Abb. 18. Hamam Kaya, Adorant vor Kybelebild (?) (Kat. Nr. 37)

FK5/10

000000000000962

DD5/10

FK5/10

000000000000962

DD5/10

© Abb. 19. Büyük Kapı Kaya, Fassade mit Kultbildnische (Kat. Nr. 40)

© TELİF HAKKI KORUNAN ESER

FK5/10

000000000000963

DD5/10

FK5/10

000000000000963

DD5/10

b

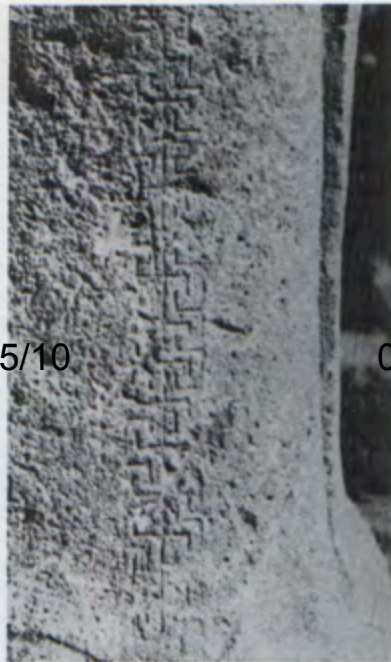
Abb. 26. Boğazköy. Kalksteinaltärchen (Kat. Nr. 183)

FK5/10

a

b

000000000000964

c

FK5/10

d

FK5/10

e

000000000000964

f

a-c. Kat. Nr. 1. - d-f. Kat. Nr. 2 (aus Midas-Stadt).

DD5/10

DD5/10

a

Abb. 5. Späthethitische Kubabadarst

© TELİF HAKKI KORUNAN ESER

FK5/10

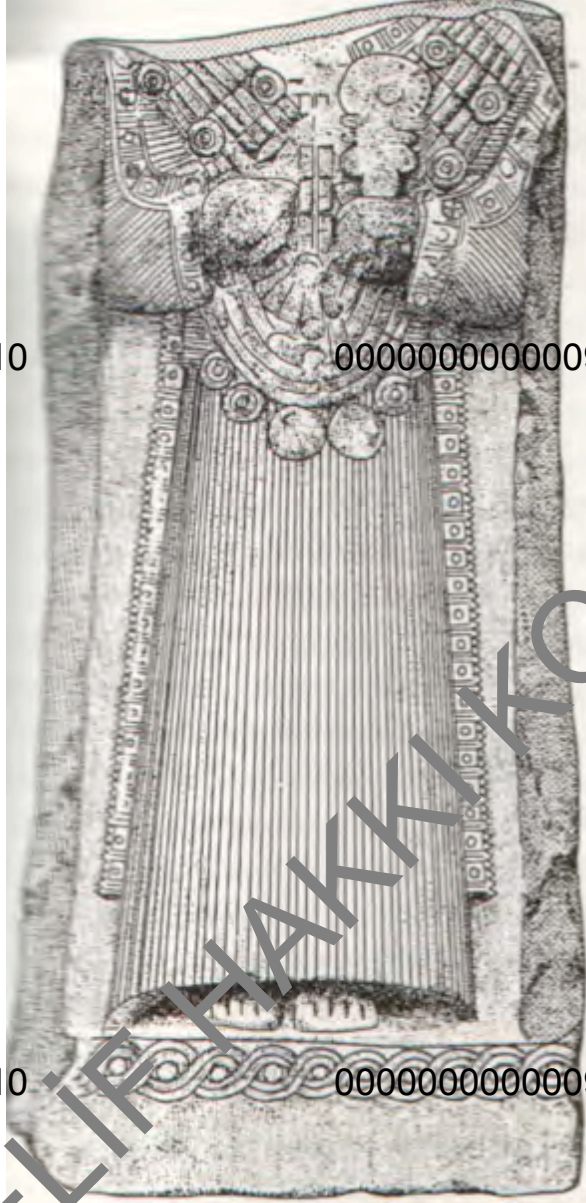
000000000000965

DD5/10

FK5/10

000000000000965

DD5/10

a

Abb. 5. Späthethitische Kubabadars

FK5/10

000000000000966

FK5/10

000000000000966

DD5/10

DD5/10

b

© TELIF HAKKI KORUNAN ESER

FK5/10

000000000000967

c

DD5/10

d

DD5/10

e

a, b. Kat. Nr. 5 (aus Çağköy bei Ayaş). – c–e. Kat. Nr. 6 (aus Gordion).

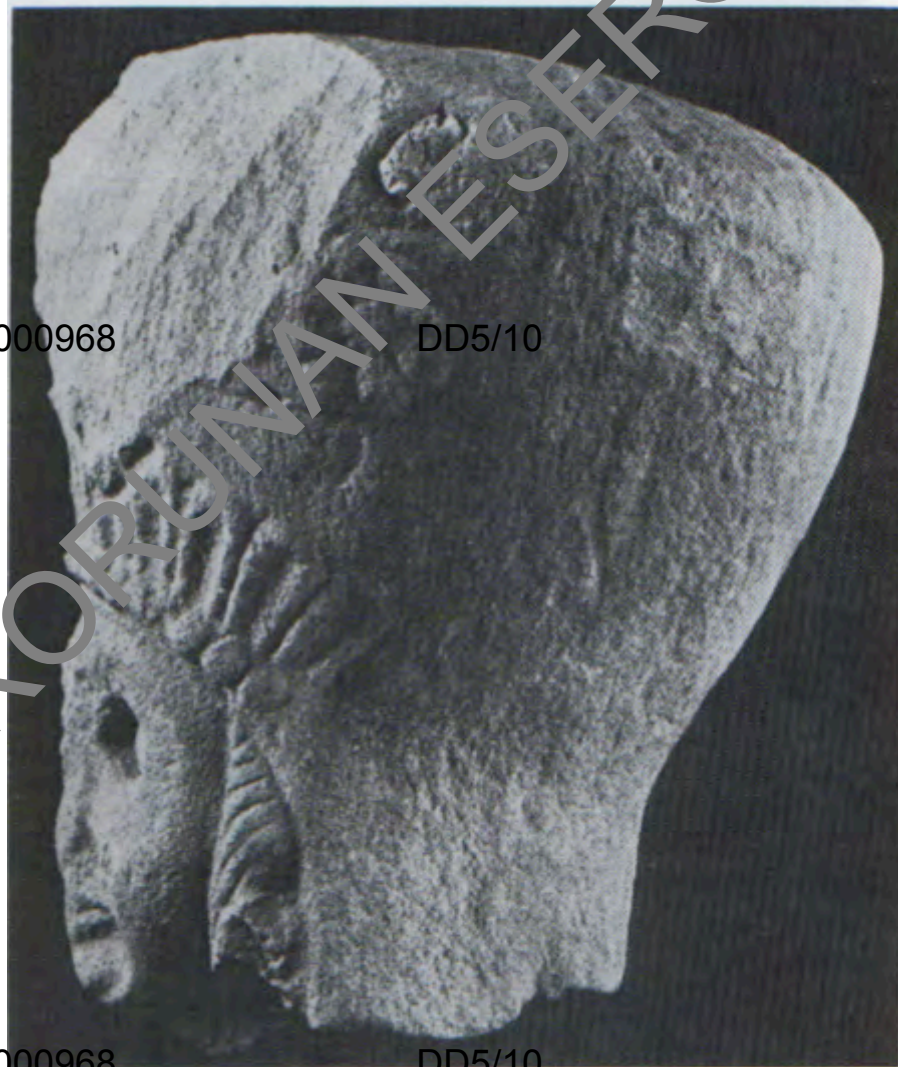

FK5/10

000000000000968

FK5/10

000000000000968

DD5/10

DD5/10

e

- d.e. Kat. Nr. 8 (aus Salmanköy).

d

© TELIF HAKKI KORUNAN ESERİ

FK5/10

a

000000000000969

b

DD5/10

c

FK5/10

d

000000000000969

e

DD5/10

a-c. Kat. Nr. 11. - d. Kat. Nr. 12. - e. Kat. Nr. 13-14 (aus Gordion).

© TELIF HAKKI KORUNAN ESERC

© TELİF HAKKI KORUNAN ESER

FK5/10

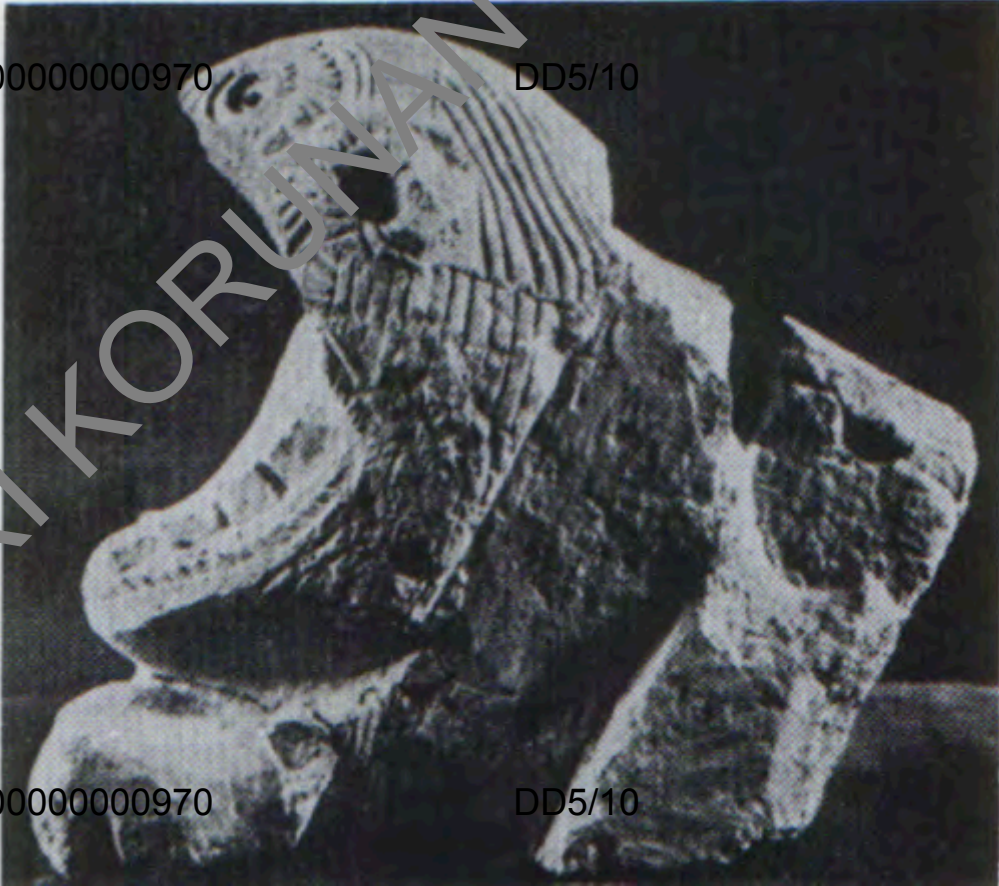
000000000000970

DD5/10

FK5/10

000000000000970

DD5/10

FK5/10

b

000000000000971

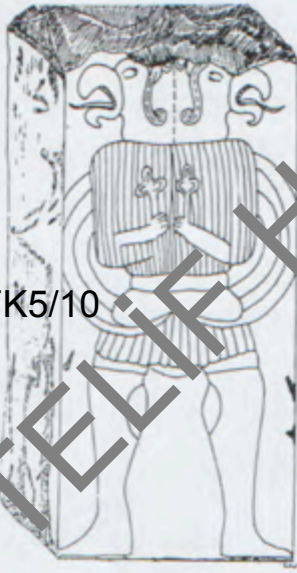
c

d

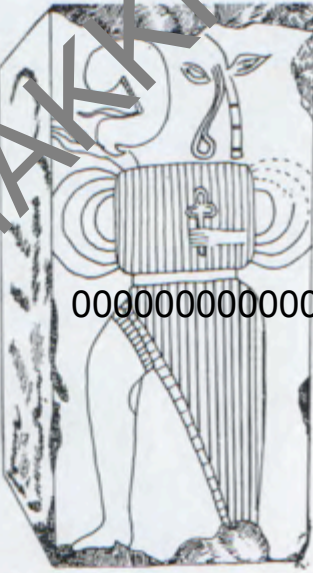
FK5/10

e

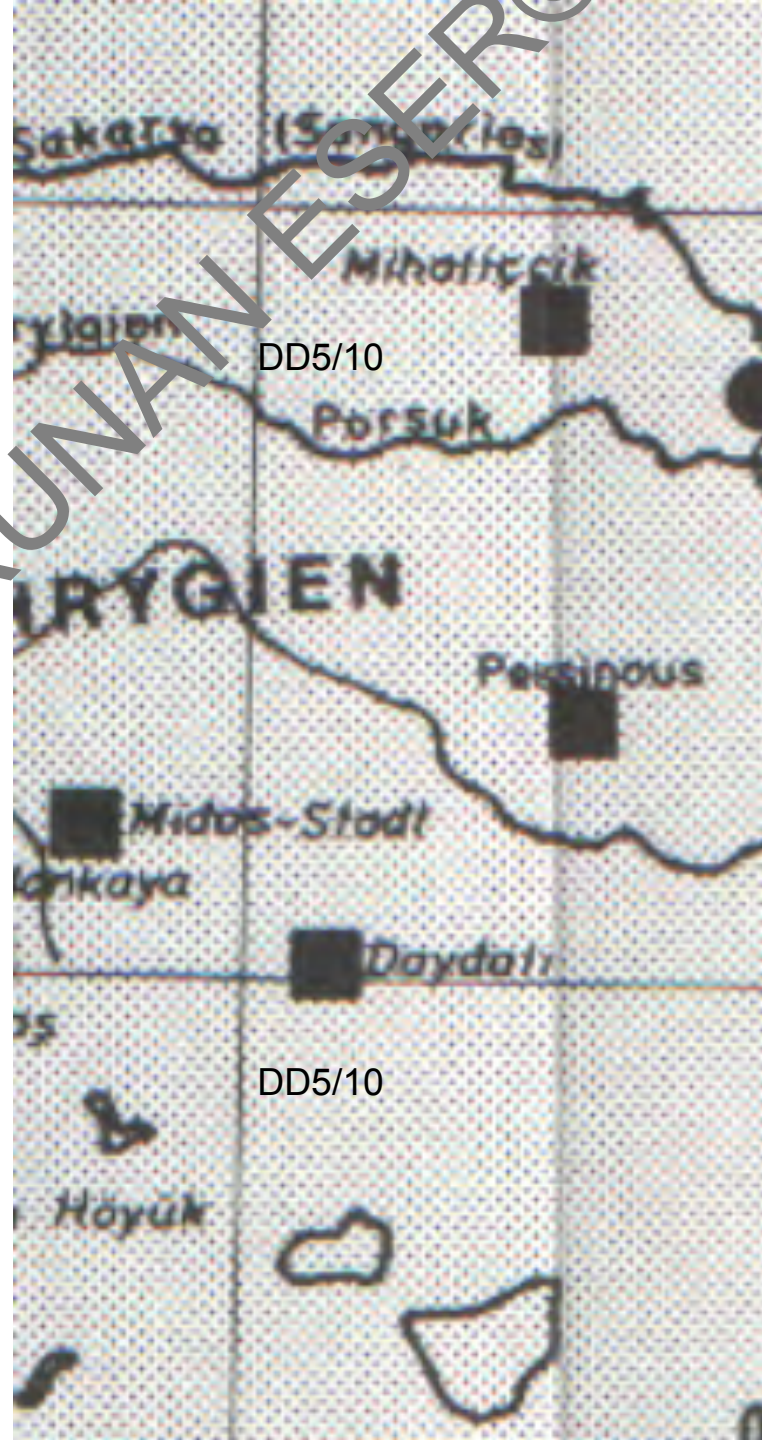

000000000000971

f

a-f. Kat. Nr. 28 (aus Daydali).

DD5/10

DD5/10

© TELİK HAKKI KORUNAN ESER

FK5/10

a

000000000000972

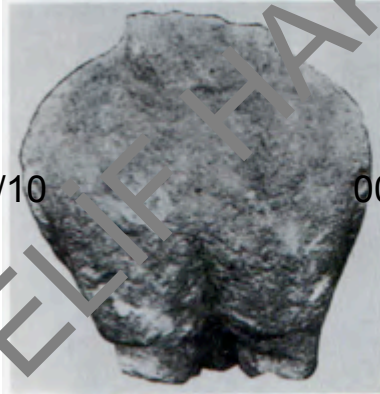
b

DD5/10

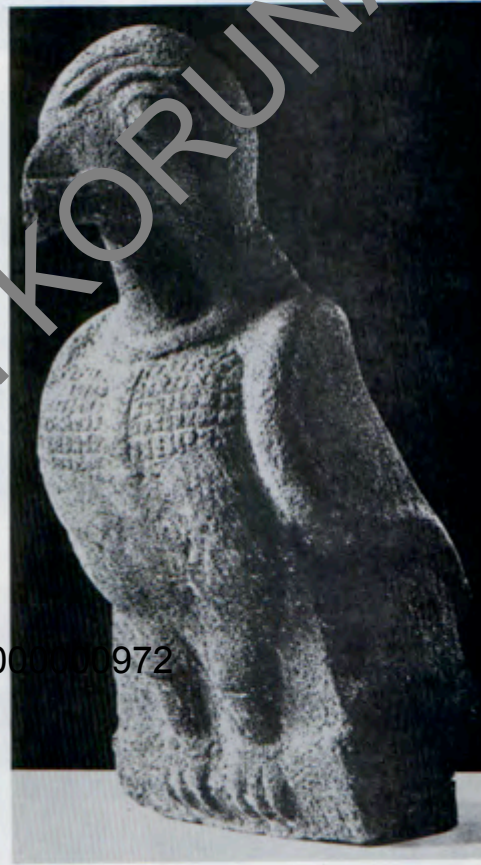
d

FK5/10

000000000000972

e

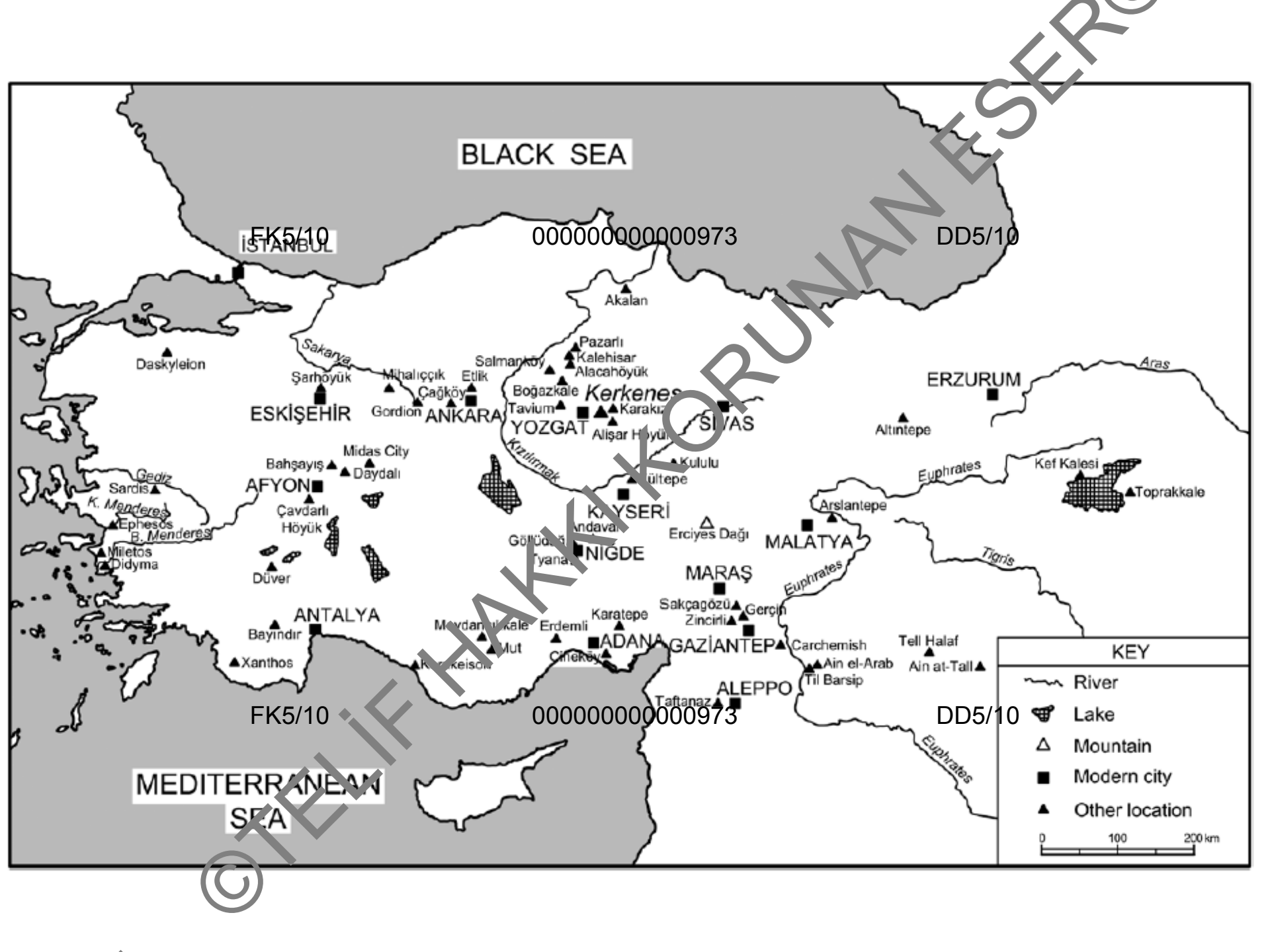

f

DD5/10

© TELME HAKKI KORUNAN ESER

a. b. Kat. Nr. 72. - c. Kat. Nr. 73 (aus Boğazköy). - d. e. Kat. Nr. 74 (aus Gordion). - f. Kat. Nr. 75 (Lipchitz Collection).

BLACK SEA

EK5/10
İSTANBUL

000000000000973

DD5/10

Daskyleion

ESKİŞEHİR

ANKARA

KERKENES

ERZURUM

AFYON

KAYSERİ

NİĞDE

MARAŞ

MALATYA

ANTALYA

ADANA

GAZİANTEP

ALEPPO

MEDITERRANEAN SEA

FK5/10

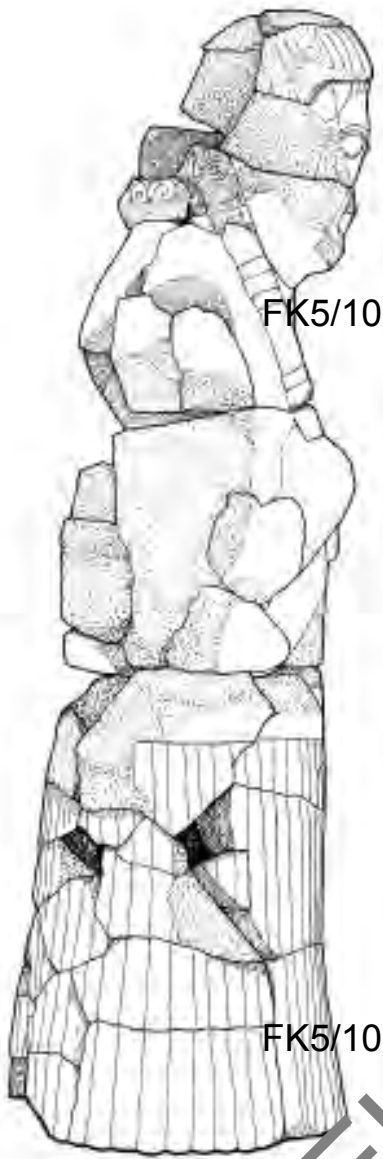
000000000000973

DD5/10

KEY

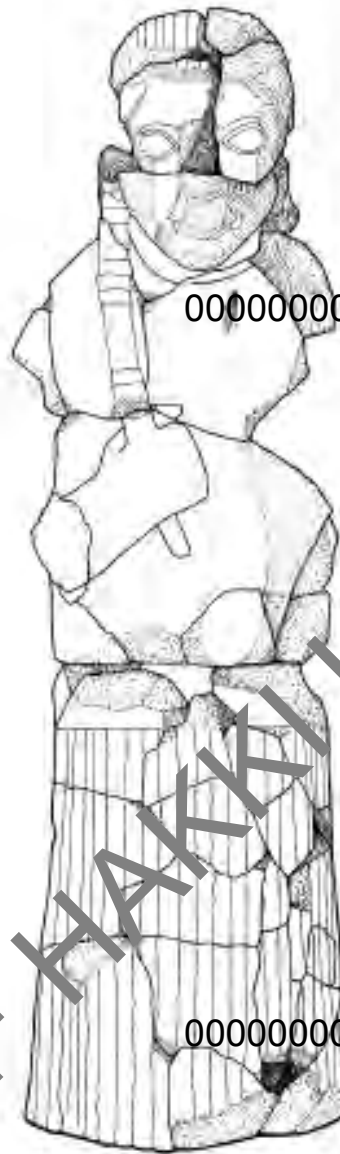
- River
- Lake
- Mountain
- Modern city
- Other location

0 100 200 km

FK5/10

FK5/10

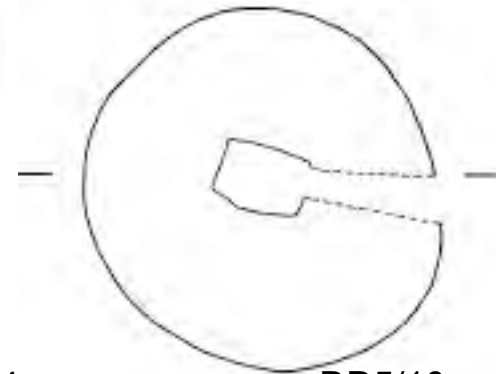

000000000000974

000000000000974

DD5/10

DD5/10

Figure (K04.182): (a) Skirt, Vertical Cross Section; (b) Skirt, Horizontal Cross Section. Drawings by Catherine M. Draycott.

FK5/10

000000000000975

DD5/10

DD5/10

a

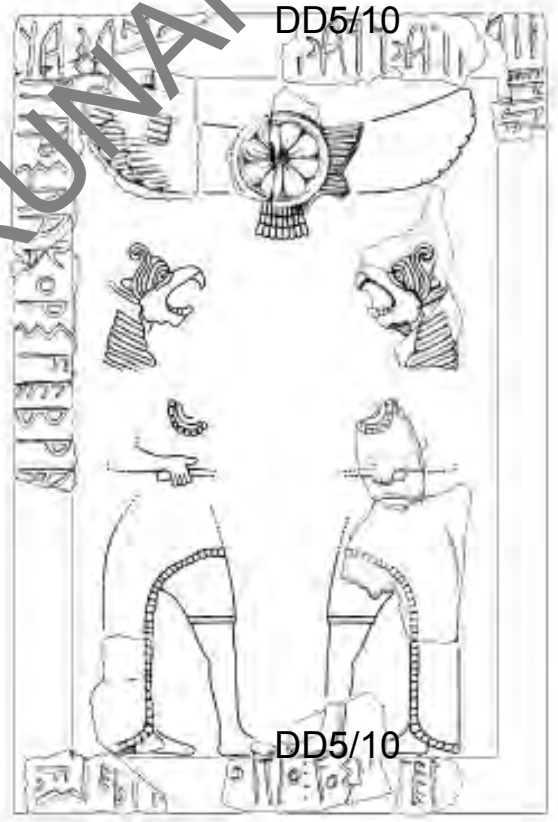
b

a

b

Catalog No. 1. Statue of Draped Figure (K04.182): (a) Front Right Angle, (b) Front.
Photographs by Murat Akar ([a] 06dpmk0101; [b] 06dpmk0102)

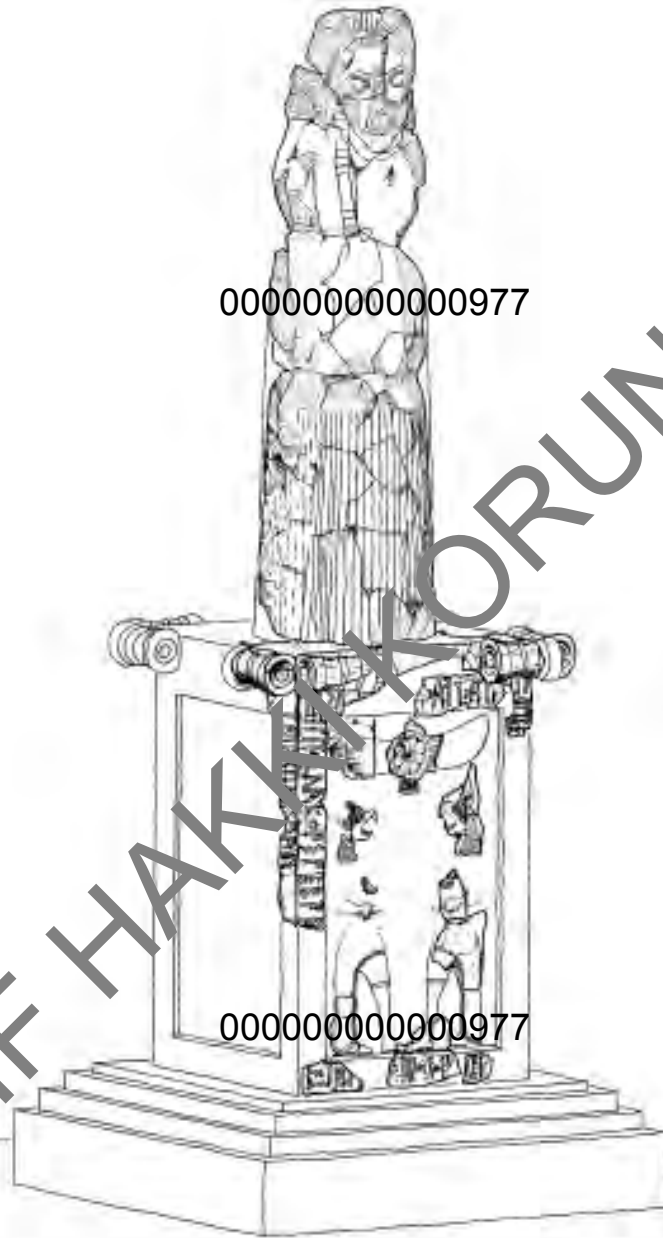
Catalog No. 1. Statue of Draped Figure (K04.182): (a) Front Left Angle, (b) Left Side.
Photographs by Murat Akar ([a] 06dpmk0103; [b] 06dpmk0104)

FK5/10

000000000000977

DD5/10

FK5/10

000000000000977

DD5/10

FK5/10

000000000000978

DD5/10

FK5/10

000000000000978

DD5/10

© TELIF HAKKI KORUNAN ESERC